

Co čeká českou advokacii?

Žijeme v turbulentní době. Tím samozřejmě nemyslím jen pověstné tornádo. Společnost je narušená vším, co se dělo a děje kolem covidové pandemie, rozdrážděná nepříliš povedenými legislativními tanečky vlády a následnými soudními verdikty, znejistělá diskusemi mezi rouškaři a odpírači, příznivci a odpůrci vakcinace a samozřejmě narušená ekonomickými důsledky lockdownu. Agresivita a nekorektnost předvolební rétoriky většiny politických subjektů celkové atmosféře nepřispívá nijak pozitivně, o pokleslých bonmotech z míst nejvyšších ani nemluvě.

Co to všechno znamená pro českou advokacii a co ji v budoucnosti čeká?

Je pravděpodobné, že české advokáty čeká spousta práce. Paseku, kterou způsobil lockdown v podnikatelské sféře a škody, které byly chybnými kroky administrativy učiněny, znamenají řadu potenciálních sporů – kromě toho, řada klientů má poměrně značné problémy, které budou určitě vyžadovat právní pomoc. Jenže spousta práce advokátům nikdy nevadila. Jsou na ni zvyklí. Ostatně advokáti mají dost práce bez ohledu na to, zda se ekonomice daří dobře nebo špatně – ostatně akvizice jsou stejně pracné jako insolvence.

Na druhé straně advokacie bude muset i nadále čelit tlaku ze strany subjektů, které jí nejsou z různých důvodů nakloněny. Advokáti jako jediná součást justice, která je zcela nezávislá na státní moci i státním rozpočtu, je samozřejmě zásadní překážkou všem snahám soudní strukturu jakkoliv zájmově usměrňovat nebo ovlivňovat. Jako obhájci jsou advokáti trnem v oku policii i státním zástupcům, protože je nutí dodržovat pravidla a tím jim efektivně znemožňují snahu si zjednodušit práci. Samozřejmě vadí i ostatním orgánům veřejné správy, které nutí při jejich snaze prosazovat veřejné zájmy dodržovat platné předpisy. Nesmíme zapomínat ani na politická uskupení, která se snaží nahnat body tím, že vyhlásí advokáty za původce všeho zlého (ostatně mezi advokáty zpravidla voliče nehledají) nebo různé neziskové organizace, které se snaží získat oprávnění poskytovat právní služby (ovšem za peníze ze státního rozpočtu).

V neprospěch české advokacie však hraje dále celá řada faktorů.

Advokacie není monolitická struktura ani sdružení pevně semknuté kolem jediného praporu nebo společného úderného hesla. Je to profesní stav, složený z mnoha individualit, které mají různé politické názory, vyznání, zájmy i životní priority a liší se pohlavím, věkem a konečně i regionem, odkud pocházejí a kde působí. A také svým vztahem k medializaci své práce a aktivitou na sociálních sítích. V advokátní komoře se sdružují proto, že advokátní profese je profesí regulovanou a samosprávnou a členství v advokátní komoře je z toho důvodu povinné.

Dalším problémem je, že způsob výkonu advokacie se u jednotlivých advokátů liší – někteří pracují v týmech a velkých kancelářích, jiní pracují samostatně a při tom všem si do určité míry konkurují. Proto také mohou mít různé názory na to, jak by měla advokátní komora působit. To, co někteří advokáti považují za žádoucí služby, které by jim Česká advokátní komora mohla kromě svých zákonných povinností, mohou jiní považovat za plýtvání společnými prostředky.

Trochu nešťastnou skutečností je, že 80 % advokátů se o advokátní komoru a to, co dělá a jak funguje, vůbec nezajímá. Zajímá je jen to, kolik činí jejich roční povinný příspěvek na činnost komory (který jim samozřejmě připadá zbytečně vysoký) a to, aby nebyli advokátní komorou zbytečně

obtěžování. Mají totiž většinou dost starostí se svou praxí a tím, aby jim ještě nějaký čas zbyl na jejich osobní život. Každé vedení advokátní komory usiluje o větší zájem o stavovské záležitosti ze strany advokátní veřejnosti, ale stejně jako v jiných profesních komorách se jim to zvláště nedaří. No – a aby toho nebylo málo – v každé komunitě se najde určité procento jedinců s extrémními názory nebo přehnanými osobními ambicemi.

Je skoro jisté, že bez ohledu na to, jaké si advokátní sněm zvolí nové vedení, budou zvolení funkcionáři v nejbližší budoucnosti čelit stejným problémům, které před advokátním stavem stojí dnes. Je to zápas o nezávislost advokacie, profesní samosprávu a advokátní mlčenlivost. Pokud k tomu přidáme ještě dlouhodobou snahu zlepšit mediální obraz advokacie, je obraz téměř kompletní. Netvrdím, že se v budoucnosti neobjeví ještě nějaká další hrozba, ale ty, které jsem již zmínil, bohatě stačí.

V programech hned několika politických stran je již dnes plán na omezení nezávislosti a samosprávy advokátního stavu, například převedením kárné pravomoci do jiných rukou než do rukou volených orgánů ČAK, nejlépe pak do rukou veřejné správy. Oblíbený argument, že advokáti drží spolu a prohřešky svých kolegů zametají pod koberec. Absurdita celé situace je v tom, že samozřejmě advokátní komora nemůže své členy před trestním postihem jakkoliv chránit, protože advokáti nepožívají žádné imunity vůči trestnímu postihu. Argument, který se, zcela účelově zkreslený, stále vrací, samozřejmě při prvním konkrétním pohledu neobstojí (kontrolní a kárná pravomoc se uplatňuje důsledně a za použití daleko vyšších standardů než jaké jsou uplatňovány vůči ostatním občanům), ale předpokládám, že s tímto evergreenem se bude advokacie setkávat i v budoucnu.

Útoky na advokátní mlčenlivost ze strany ministerstva financí, Policie České republiky či státního zastupitelství jsou již notorické a bohužel jsme jejich svědky nejen v České republice, ale i v jiných evropských jurisdikcích. Pro orgány státní správy je mlčenlivost advokáta možná jen nepříjemná archaická komplikace jejich úsilí dozvědět se o každém co nejvíce – advokátní spisy a to, co klient důvěrně sdělil advokátovi, jim připadají jako potenciálně velmi zajímavé čtení. Pro advokáty ale otázka stojí jinak. Bez vzájemné důvěry a ochrany informací, které klient důvěrně sdělí advokátovi, se advokacie tak, jak ji známe, prostě provozovat nedá.

Další nepochybnou výzvou jsou kouzelná slůvka digitalizace, modernizace a efektivita. Jsou to slůvka kouzelná, ale také zavádějící, pokud jim nedáte konkrétní obsah. Digitalizace a modernizace znamená jistě větší pohodlí a možná i rychlost vyřizování agendy, ale nepochybně také náklady na technické a programové vybavení. Navíc připojování advokátů k systému ČAK, který obsahuje chráněná data, vyžaduje spolehlivou identifikaci a autentizaci. A pokud by se to vše mělo zvládnout efektivněji (rozuměj za méně peněz), je to rébus téměř neřešitelný, pokud advokátní komora na některé činnosti nerezignuje.

A zlepšit mediální obraz advokacie? Tzv. špatná pověst advokacie je částečně folklór (vtipy o advokátech se vyprávějí více než 100 let a rozhodně to není specifikum České republiky) a fakt, že advokáti jsou vděčný terč všech populistických politiků, to jen podporuje. Česká veřejnost navíc není zvyklá advokáty používat preventivně (zjednodušeně řečeno „než něco podepíše“), ale až když má nějaký skutečný problém a má tak advokáta podvědomě spojeného s nějakou problematickou situací. Nad tím, jak tuto situaci změnit, se zamýšlely desítky moudrých hlav a byla učiněna řada různých pokusů a vynaloženy nemalé prostředky, a to nejen v naší malé, útulné republice, ale i u našich sousedů. Rád bych popřál všem s dobrými nápady hodně úspěchů, ale obávám se, že ani velkorysá kampaň ani televizní seriál z prostředí advokacie tomu moc nepomůže, a to bez ohledu na množství vynaložených prostředků.

Budu držet palce novému vedení české advokacie, které vzejde z voleb na letošním sněmu, aby se jim v následujícím období dařilo zmíněným nebezpečím čelit. Nebudou to mít lehké.

JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb,
advokát a nezávislý rozhodce,
člen představenstva České advokátní komory

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 3/2021

Další články:

- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)
- [Právní vzdělání v cizině: Za hranicí učebnic](#)